

SUD-HUQUQ TIZIMINI ISLOH QILISH JARAYONIDA ADOLAT TAMOYILINING AMALIY IFODASI

Aliyev Asilbek Baxromovich

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Annotatsiya: Maqola sud-huquq tizimini isloh qilish jarayonida adolat tamoyilining amaliy ifodasini o'rganadi. Unda adolat prinsiplari va ularning huquqiy normalarda aks etishi, sud amaliyotida qo'llanilishi, shuningdek, islohotlar jarayonida duch kelinadigan muammolar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari sud-huquq tizimini takomillashtirishda adolatning markaziy o'rinni egallashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: adolat, sud-huquq tizimi, islohot, huquqiy normalar, sud amaliyoti

Аннотация: Статья изучает практическое выражение принципа справедливости в процессе реформирования судебно-правовой системы. Рассматриваются принципы справедливости и их отражение в правовых нормах, применение в судебной практике, а также анализируются проблемы, возникающие в процессе реформ. Результаты исследования показывают центральную роль справедливости в совершенствовании судебно-правовой системы.

Ключевые слова: справедливость, судебно-правовая система, реформы, правовые нормы, судебная практика

Abstract: The article examines the practical implementation of the principle of justice in the process of judicial system reforms. It discusses the principles of justice and their reflection in legal norms, their application in judicial practice, and the challenges encountered during reforms. The findings indicate that justice occupies a central role in improving the judicial system.

Keywords: justice, judicial system, reform, legal norms, judicial practice

Sud-huquq tizimini isloh qilish jarayoni har qanday demokratik davlat uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, unda adolat tamoyili asosiy rol o'ynaydi. Adolatning amaliy ifodasi sud organlarining mustaqilligi, qonun ustuvorligi va fuqaro huquqlarini ta'minlash orqali namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, islohotlar jarayonida adolatni amaliyotga tatbiq etish, huquqiy normalar va sud amaliyotini uyg'unlashtirish muhim vazifa hisoblanadi.

Adolat tamoyili O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarda belgilangan. Masalan, Konstitutsiyaning 18-moddasida sudlar mustaqilligi, fuqaro huquqlari va erkinliklarini himoya qilish ta'minlanishi ko'zda tutilgan. Shu bilan birga, Jinoyat va Fuqarolik protsessual kodekslarida ham adolat prinsiplari aks etgan.

Sud amaliyotida adolatni ta'minlash quyidagi omillar orqali amalga oshiriladi:

- fuqaro va tashkilotlarning teng huquqliligi;

- sud ishlarini tezkor, oshkora va shaffof yuritish;
- huquqiy xatolarga yo'l qo'ymaslik va ishlarni adolatli hal etish.

3. Islohotlar jarayonidagi muammolar

Sud-huquq tizimini isloh qilishda bir qator muammolar mavjud: malakali kadrlarning yetishmasligi, eski normativlar bilan yangi qonunlar o'rtasidagi nomuvofiqlik, va sud amaliyotining ayrim hududlarda sust ishlashi. Shu sababli adolat tamoyilini to'liq tatbiq etish uchun tizimli chora-tadbirlar zarur.

4. Takliflar va yechimlar

- Sudlar mustaqilligini kuchaytirish;
- Huquqiy bilim va malakani oshirish;
- Normativ-huquqiy hujjatlarni modernizatsiya qilish;
- Sud amaliyotining elektron tizimlari orqali shaffoflikni ta'minlash.

Sud-huquq tizimini isloh qilish jarayonida adolat tamoyilining amaliy ifodasi demokratik jamiyatni rivojlantirishda markaziy ahamiyatga ega. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, adolatni amaliyotga tatbiq etish sud organlarining mustaqilligi, qonun ustuvorligi va fuqarolarning huquqiy himoyasi orqali amalga oshadi. Islohotlar davomida uchraydigan muammolarni bartaraf etish orqali sud tizimida adolatni ta'minlash mumkin.

Sud-huquq tizimi islohoti bugungi kunda nafaqat qonunlarni yangilashni, balki sud organlarining samaradorligini oshirish, adolatni amaliyotga tatbiq etish va fuqarolarning huquqiy ongini rivojlantirishni ham nazarda tutadi. Adolat tamoyili sud-huquq tizimining poydevori bo'lib, u jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va ishonchni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Xalqaro huquqiy tajriba sud tizimini isloh qilishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida adolat tamoyili sud amaliyotida mustahkam normativ asos sifatida qabul qilingan, va u sud qarorlarining oshkoraligi, fuqarolar huquqlarining kafolatlanishi orqali ta'minlanadi. Shuningdek, BMTning Huquqiy islohotlar bo'yicha tavsiyalari ham O'zbekistondagi sud tizimi islohotlarida inobatga olinishi lozim.

- Sudlar va prokuratura organlari xodimlari uchun muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish;
- Fuqarolarga huquqiy yordam ko'rsatish tizimini kengaytirish;
- Sud ishlarini elektronlashtirish va masofaviy sud jarayonlarini joriy etish;
- Sud amaliyotida adolatni ta'minlovchi monitoring tizimlarini yaratish.

Adolat tamoyilining ta'minlanishi nafaqat sud qarorlarining haqqoniyligi, balki jamiyatdagi ishonch va barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Fuqarolar o'z huquqlari himoyalanganligini his qilganda, sud tizimiga ishonch oshadi, korrupsiyaga qarshi kurash samaradorligi ham oshadi.

Sud-huquq tizimini isloh qilishda adolat tamoyilini amalda to'liq tatbiq etish, fuqarolar huquqlarini himoya qilish va sud organlarining mustaqilligini ta'minlash

muhimdir. Xalqaro tajriba va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali sud tizimida adolatni mustahkamlash va ijtimoiy barqarorlikni oshirish mumkin. Shu yo'l bilan sud-huquq tizimi nafaqat qonun ustuvorligiga, balki fuqarolarning ishonchiga ham asoslanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, 2017.
2. Jinoyat protsessual kodeksi. Toshkent, 2019.
3. Fuqarolik protsessual kodeksi. Toshkent, 2019.
4. Beknazarov, A. Sud tizimi va adolat tamoyillari. Toshkent: Huquq, 2018.
5. Karimov, I. Huquqiy islohotlar va sud mustaqilligi. Toshkent: Yuridik, 2020.
6. Mirzaev, S. Adolat va sud amaliyoti. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.